

БӨЛІМ: ҚАРЖЫЛЫҚ САУАТТЫЛЫҚ

Жеке бюджетті қалай жоспарлау керек: айлық ақшаны тиімді бөлу жолдары

ЖАРИЯЛАНДЫ
26.05.2026

ТІРЕК СӨЗДЕР
айлық ақша, жеке бюджет, жинақтау,
қаржылық сауаттылық, несие

СІЛТЕМЕ
<https://bilimgger.kz/188950/>

Жеке бюджетті қалай жоспарлау керек: айлық ақшаны тиімді бөлу жолдары — менің 30 жылдық тәжірибемде ең керекті сұрақтың бірі. 30 жыл бойы мен бір заңдылықты байқадым: несие алған адамдардың 9-ы 10-нан 5 жылдан кейін де сол несиені өтеп жатады. Қарыз ұйқыны ұрлайды, ал жинақ адамға тыныс береді. Несие — байлыққа жол емес, кедейлікке тұзақ. Рассрочка — «тегін ақша» емес, болашақ кірісіңді бүгін жұмсау.

НЕСИЕ ЖӘНЕ РАССРОЧКА ШЫН МӘНІНДЕ ҚАНША ТҰРАДЫ

Көріп жүрмін: дүкенде 100 000 теңгелік телефонды «айына 8 500 теңгеден» деп алып, соңында 145 000 теңге төлейді. Себебі үстіне комиссия, сақтандыру, қызмет ақысы қосылады. Яғни сен бір телефонға 45 000 теңге артық бересің. 12 ай бойы ай сайын 12 000 теңге төлесің де, қалтаңнан 144 000 теңге шығады. Телефонның құны бір бөлек, қарыздың құны бір бөлек. Сондықтан рассрочка алма, егер қолма-қол алуға шамаң жетпесе.

БАНКТЕР МЕН ДҮКЕНДЕР СЕНІ ҚАЛАЙ АЛДАЙДЫ

Олар «айына аз ғана ақша» деп ойыңды бөледі. Сен 100 000 теңгені емес, 7 000 теңгені көресің. Осы — ең қауіпті тұзақ. Жарнамада «жеңіл төлем», «қазір ал да кейін төлейсің» дейді. Шын мәнінде, бүгінгі рахат ертеңгі қысымға айналады. Менің кеңесім қарапайым: шешімді заттың бағасымен емес, жалпы төлемімен өлше.

НЕСИЕСІЗ ӨМІР СҮРУДІҢ НАҚТЫ ЖОЛЫ

1-қадам: Қаражатты 3 бөлікке бөл

Айлығың 150 000 теңге болса, бірден мынадай тәртіп ұста: 75 000 теңге — өмірге қажет шығын, 30 000 теңге — жинақ, 45 000 теңге — тамақ, жол, байланыс сияқты ұсақ

шығын. Егер табысың 300 000 теңге болса, 60 000 теңгесін алып қой. Ақша қолда тұрса, ол тез кетеді.

2-қадам: Қажетсіз төлемді тоқтат

Қолданбайтын жазылымды, артық дүкен аралауды, күнде тапсырыс беруді доғар. Бір айда 10 000 теңге үнемделсе, бір жылда 120 000 теңге жиналады.

ЖИНАҚТАУДЫҢ 3 АЛТЫН ЕРЕЖЕСІ

- Айлықтың кемі 20%-ын бірден бөлек шығарып қой.
- Апта сайын аз болса да жина: 5 000, 10 000, 15 000 теңге.
- Жинаққа кіріспей тұрып, міндетті төлемдерді жауып таста.

Жинақ — артық ақша емес, тәртіптің нәтижесі. Басында аз көрінеді, бірақ 6 айдан кейін 180 000 теңге, 1 жылда 360 000 теңге болады. Сол ақша сені қарыздан қорғайды.

«БІРАҚ АҚША ЖЕТПЕЙДІ» ДЕГЕН СЫЛТАУҒА ЖАУАП

Ақша жетпесе, мәселе табыста ғана емес, әдетте де жатыр. Үйде тамақтан, көлікті сирет, артық киім алма, қарызға алғанды созба. Бір апта бойы әр тиынды жазып отыр. Сонда қайда кетіп жатқанын өз көзіңмен көресің. Көп адам ақшасы жетпейді дейді, бірақ шындық — жоспары жетпейді.

БҮГІН ЖАСАЛАТЫН БІР ІС-ҚИМЫЛ

Қазір телефонды қолыңа ал да, осы айдағы шығынды үш бағанға бөл: қажет, қажет емес, кейінге қалатын. Сосын міндетті түрде жинаққа ақша аудар. Бүгін баста. Ертең кеш болуы мүмкін.

КМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.